

Dosarul nr. 2ra-1197/19

prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Telenești (jud.: V. Stihi)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: N. Simciuc, V. Cotorobai, I. Cotruță)

Î N C H E I E R E

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Popovici Ecaterina împotriva lui Gangan Serghei, Danilova Veronica și Popa Ana, cu privire la revendicarea bunului imobil din posesia nelegitimă străină, repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor judiciare,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul formulat de către Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, și s-a admis apelul depus de către Gangan Serghei, reprezentat de către avocatul Durnescu Mihail, fiind modificată hotărârea din 13 martie 2018 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, în partea cuantumului sumei pentru asistență juridică,

c o n s t a t ă :

La 16 iunie 2017, Popovici Ecaterina a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gangan Serghei, Danilova Veronica și Popa Ana, cu privire la revendicarea bunului imobil din posesia nelegitimă străină, repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor judiciare.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamantă, pot fi rezumate după cum urmează.

La 20 iulie 2015, fiul reclamantei Popovici Oleg și nora ei Popovici Marina au împrumutat de la Popa Ana suma de 15 000 de dolari SUA. Conform cerințelor impuse de ultima, ei au fost de acord ca să fie puse în gaj două bunuri imobile ce se află în or. Telenești str. Dacia 23 cu suprafața de 28.7 m.p. înregistrat cu nr. cadastral 890121703402.009.

Ulterior, reclamanta a aflat că fiul ei și soția lui nu au autentificat la notar contractul de împrumut bănesc și un eventual contract de gaj. În schimb, notarul Popovici Veronica a autentificat un contract de vânzare- cumpărare a acestor două

bunuri potrivit căruia bunurile imobile vor fi transmise înapoi pe numele proprietarilor dacă aceștia vor restitui banii în termen de un an. În versiunea reclamantei, ea nu a știut despre această înțelegere dintre părțile contractante.

În luna septembrie 2016, Popovici Oleg și Popovici Mariana au restituit parțial pârâtei Popa Ana suma împrumutată. Astfel, la data achitării integrale a datoriei, părțile trebuiau să perfecteze la notar recipisa de primire a banilor. Totuși, potrivit reclamantei și ignorând vechiul contract, Popa Ana a vândut încăperile date în gaj pârâților Gangan Serghei și Danilova Veronica. În opinia ei, tranzacția menționată poartă un caracter fictiv și este lovită de nulitate absolută.

Reclamanta a pretins că terenul, pe care este situată încăperea din litigiu, este proprietatea ei privată, fiindcă conform înregistrării la organul cadastral acesta îi aparține cu drept de proprietate. Mai mult, ea a afirmat că este pensionară și nu are surse de existență decât terenul respectiv. Aceasta a sugerat că dorești să construiască o altă încăpere pe el. Or, la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare între Gangan Serghei și Danilova Veronica, reclamanta trebuia să-și dea consimțământul la înstrăinarea încăperii în acord cu art. 793 și 794 din Codul civil.

Cu titlu de observație, reclamanta a notat că a cerut părților să înceteze încălcarea drepturilor ei de proprietate asupra terenului, dar ele refuză fără motive întemeiate.

Pentru aceste motive, Popovici Ecaterina a solicitat revendicarea terenului aflat în or. Telenești, str. Dacia, nr. 23 și obligarea pârâților de a nu crea obstacole în privința folosirii acestui bun imobil. La fel, reclamanta a cerut compensarea cheltuielilor judiciare (f. d. 2).

În cadrul judecării cauzei, pârâțul Gangan Serghei a fost reprezentat de către avocatul Durnescu Mihail, care nu a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată. Cu toate acestea, reprezentantul pârâțului a cerut respingerea acțiunii ca fiind nefondată. În esență, el a invocat că Popovici Ecaterina nu este proprietara exclusivă a terenului, pe care se află încăperea din speță (f. d. 78 – pe verso, 79). De asemenea, avocatul a cerut compensarea cheltuielilor judiciare în quantum de 6 000 de lei (f. d. 106 – 107).

Pârâtele Danilova Veronica și Popa Ana nu s-au prezentat în ședințele judiciare și au oferit propriul punct de vedere asupra pretențiilor înaintate de reclamantă.

Prin hotărârea din 13 martie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, acțiunea formulată de către Popovici Ecaterina a fost respinsă ca neîntemeiată. La fel, instanța de judecată a statuat încasarea de la reclamantă în beneficiul lui Gangan Serghei, Danilova Veronica și Popa Ana a sumei de 2 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică (f. d. 114, 125 – 126).

Împotriva acestui act judecătoresc, Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, și Gangan Serghei, reprezentat de către avocatul Durnescu Mihail au declarat cereri de apel, care au fost pus pe rol la 17 octombrie 2018 (f. d. 142). Referințe nu au parvenit de la părți, însă, în ședința judiciară, avocatul Durnescu Mihail nu a recunoscut apelul declarat de către Popovici Ecaterina (f. d. 164).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 23 ianuarie 2019, a respins apelul formulat de către Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu

Svetlana, și a admis apelul depus de către Gangan Serghei, reprezentat de către avocatul Durnescu Mihail, fiind modificată hotărârea din 13 martie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești. În acest sens, instanța de apel a majorat suma încasată de la Popovici Ecaterina în folosul lui Gangan Serghei de la 2 000 de lei până la 8 000 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, hotărârea primei instanțe se menține (f. d. 165 – 170).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a confirmat situația de fapt constată de prima instanță în baza circumstanțelor expuse de reclamantă în cererea de chemare în judecată.

În drept, instanța de apel a considerat relevante art. 374 din Codul civil și art. 118 din Codul de procedură civilă.

Reieșind din raționamentele evocate, Colegiul de control judiciar a observat că înscrisurile furnizate de Popovici Ecaterina nu demonstrează că ea este proprietara întregului teren, or, prin contractul de donație nr.11375 din 6 septembrie 2016, în temeiul căruia a fost înscris dreptul de proprietate al Ecaterinei Popovici în Registrul bunurilor imobile, au fost donate doar 5,36 % din terenul de folosință pentru construcție, cu suprafața de 0.07 ha (f. d. 4 - 5).

Față de dreptul de preemțiune al apelantei, instanța de apel a opinat că pe terenul cu nr. cadastral 8901217034 se află o construcție, care este formată din bunuri imobile separate. Respectiv, faptul deținerii dreptul de proprietate în devălmășie asupra terenului nu implică automat dreptul asupra construcției, astfel că, nu este necesar acordul reclamantei-apelante pentru ca proprietarii imobilelor să le înstrăineze (f. d. 83-105). La fel, Curtea de Apel Chișinău a considerat că este declarativ argumentul apelantei conform căruia încăperile pârâților se află pe terenul ei, întrucât ultima nu a prezentat vreun înscris ce ar proba dreptul exclusiv al acesteia asupra porțiunii de teren pe care se află construcția pârâților.

Cu privire la compensarea cheltuielilor judiciare, instanța de apel a subliniat că avocatul Durnescu Mihail a dovedit că acestea au fost în valoare de 8 000 de lei, având caracterul real, necesar și rezonabil.

La 16 aprilie 2019, Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, a declarat recurs împotriva deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 13 mai 2018 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta a afirmat că instanțele judecătorești nu s-au pronunțat asupra argumentelor decisive ale cauzei. Potrivit acesteia, planul de amplasare anexat la materialele dosarului arată că pe terenul ei se află gheretele ce aparțin lui Gangan Serghei și Danilova Veronica. În esență, instanțele de judecată nu au analizat planul sus-citat.

Referitor la compensarea cheltuielilor judiciare, recurenta a sugerat că reprezentantul intimatului avocatul Durnescu Mihai a solicitat inițial o sumă, iar ulterior a majorat-o semnificativ fără a motiva acest pas.

La 20 mai 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Gangan Serghei, Danilova Veronica și Popa Ana, informând că referința se depune în termen de o lună

de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 185).

Intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut și poate fi limitat de către autoritățile statului, în special, în ceea ce privește condițiile de admisibilitate a unei căi de atac. Cu toate acestea, restricțiile legale pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului dat. În plus, astfel de limitări sunt conforme articolului 6 parag. 1 din Convenție numai în cazul în care urmăresc un scop legitim și în cazul în care există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea Malahov, ibidem, parag. 28; Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 24; Graciova vs Republica Moldova, parag. 23 – 24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, parag. 28; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 82).

Prin urmare, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

În acest sens, articolul 433 lit. c) din Codul de procedură civilă prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare. Reieșind din esența art. 437 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în situația în care persoana abilitată cu dreptul de a declara o cerere de recurs este reprezentată de o altă persoană, este obligatoriu de a atașa un document, care confirmă împuternicirile acestuia dacă în dosar lipsește o astfel de împuternicire.

În același context, art. 75 alin. (1) din legea citată stabilește că, în procesul civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

Cu titlu principal, în conformitate cu art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă, actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Ansamblul acestor norme de drept urmăresc scopul legitim de bună – administrare a justiției și al protecției intereselor legale ale persoanei reprezentate.

Conform cererii de recurs din 16 aprilie 2019, înregistrată la Curtea Supremă de Justiție la 18 aprilie 2019, Popovici Ecaterina a fost reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, care a semnat cererea menționată și a aplicat ștampila cabinetului de avocat. Mai mult, taxa de stat pentru depunerea recursului a fost plătită de către Coșneanu Svetlana în conformitate cu ordinul de încasare a numeralului nr. RS09-4100 din 16 aprilie 2019 (f. d. 178 – 181).

Instanța de recurs observă că, în fazele procesual anterioare, avocata Coșneanu Svetlana a prezentat poziția reclamantei și apelantei Popovici Ecaterina în fața instanțelor de judecată și a depus cererea de apel în interesele acesteia (f. d. 120). Documentul justificativ a fost mandatul seria MA nr. 0895397, contrasemnat de Popovici Ecaterina (f. d. 56).

La acest capitol, potrivit mandatului indicat *supra*, se constată că, în conformitate cu art. 81 din Codul de procedură civilă, împuternicirile avocatei Corneanu Svetlana în instanța de judecată sunt: - să reprezinte interesele reclamantei în instanța de fond, apel și recurs, să înainteze cereri și demersuri, să renunțe la acțiunea civilă și să semneze și să depună apel (f. d. 56, pe verso). Totuși, articolul 81 din Codul citat denotă că împuternicirea de reprezentare în judecată acordă reprezentantului dreptul de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, cu excepția dreptului de a ataca hotărârea judecătorească, drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în mandatul eliberat avocatului.

În acest sens, instanța de judecată subliniază că recursul este o cale de atac distinctă de apel, care presupune verificarea legalității unei decizii definitive, fiind reglementată de capitolul XXXVIII, secțiunea 2 al Codului de procedură civilă. Conjunctură relatată implică obligația pozitivă a reprezentantului părții interesate de a confirma prin mandat împuternicirea de a contesta o hotărâre în ordine de recurs. Or, conform unei practici constante și acceptate de Curtea Supremă de Justiție, mandatul putea conține doar sintagma „de a ataca hotărârea judecătorească”, ce-ar include atât dreptul de a contesta în ordine de apel, cât și în ordine de recurs.

Dimpotrivă cu cele prezentate, instanța notează că recurenta Popovici Ecaterina a specificat că avocata ei Coșneanu Svetlana are dreptul să semneze și să depună doar cerere de apel. Mențiunea din mandat „să reprezinte interesele reclamantei în instanța de fond, apel și recurs” nu echivalează cu dreptul de a ataca hotărârea judecătorească, care trebuia introdus expres de către avocată și clientă. În plus, avocata Coșneanu Svetlana nu s-a prezentat în ședințele Curții de Apel Chișinău și nu a oferit documente justificative asupra acestui comportament. În mod corespunzător, instanța de recurs nu poate stabili cu certitudinea dacă Popovici Ecaterina a dorit să continue colaborarea cu avocata din litigiu și dacă și-a dat acordul pentru contestarea deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău. Așadar, în realitate, avocata Coșneanu Svetlana a depus cerere de recurs împotriva deciziei de mai sus, solicitând

casarea acesteia și hotărârii primei instanțe, fără a anexa un alt mandat, semnat de către Popovici Ecaterina.

Din această perspectivă, instanța de judecată subliniază că avocata Coșneanu Svetlana a ignorat obligația de a furniza documentul, legalizat în modul stabilit, care atestă împuternicirile acesteia în acord cu art. 437 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Mai mult, un raționament subsidiar rezidă în faptul că statutul de avocată prezumă că aceasta a fost în măsură să cunoască cerințele articolului pre-citat și modul de redactare a mandatului în corespundere cu art. 81 din Codul de procedură civilă. În esență, drepturile procedurale sunt însoțite, de obicei, de obligații procedurale (a se vedea Zubac, *ibidem*, parag. 93). Astfel, reprezentanta recurenteii trebuia să dea dovadă de vigilență la pregătirea dosarului pentru instanța de recurs și să se aștepte că aceste exigențe procedurale să fie aplicate întocmai cu scopul acestora. Or, în caz contrar, flexibilitatea excesivă manifestată de instanțele de judecată față de limitările analizate ar conduce la eliminarea cerințelor procedurale stabilite prin lege (a se vedea Nicolae Popa vs România, 9 decembrie 2014, parag. 17, Tence vs Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31, Parol vs Polonia, 11 octombrie 2018, parag. 38).

În lumina celor relatate, instanța de judecată este de părere că lipsa împuternicirilor a fost cauzat în întregime de comportamentul reprezentantei recurenteii, fiind încălcate obligațiile procedurale stipulate în articolul 437 alin. (3) din Codul de procedură civilă. De altfel, erorile procedurale ar fi putut fi evitate de la bun început și, ținând cont că acestea sunt, în principal, imputabile pentru avocata Coșneanu Svetlana și, după caz, Popovici Ecaterina consecințele negative îi revin tot lor (a se vedea Zubac, *ibidem*, parag. 121).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, avocata Coșneanu Svetlana nu a demonstrat că a fost împuternicită de recurentă să declare prezentul recurs. Conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată față de obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției. Deci, raportând raționamentele de mai sus la caracterul special al rolului Curții Supreme de Justiție, normele de drept procedural nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurenteii de acces la un tribunal (a se vedea Samardžić vs Croatia, 20 iulie 2017, parag. 31).

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Popovici Ecaterina, reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana, nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Popovici Ecaterina,
reprezentată de către avocata Coșneanu Svetlana.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nina Vascan